

Stanowisko Synodu Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

STWORZENIE - TROSKA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Szukaj pokoju i dąż do niego Ps 34,15

Zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska, anomalie atmosferyczne - to widoczne skutki postępującej ingerencji człowieka w Stworzenie. Podczas Konferencji Klimatycznej Narodów Zjednoczonych w Limie w 2014 roku (COP 20), postulowano podjęcie natychmiastowych działań w celu zatrzymania zmian klimatycznych oraz odbudowania zdrowego społeczeństwa. W odpowiedzi, Kościoły na całym świecie podejmują działania mające na celu zachowanie Bożego Stworzenia, któremu człowiek coraz bardziej zagraża. Światowa Federacja Luterńska daje temu wyraz od czterech dekad. Podczas Zgromadzenia Ogólnego w Namibii (Windhuk 2017) sformułowano orędzie: „Stworzenie - nie na sprzedaż”. Narastająca konsumpcja i rozwój technologii doprowadziły do degradacji daru życia w wielu miejscach na świecie. Niestety w dobie narastającej industrializacji, człowiek skutecznie doprowadził do degradacji i zniszczenia darowanego mu życia i Bożego dobrodziejstwa. Kościół jest powołany do odpowiedzialności w każdym z obszarów (teologia, edukacja, gospodarka) w celu przywrócenia pierwotnej harmonii współistnienia gatunków w powierzonym im środowisku. Zadaniem współczesnego człowieka jest odpowiedzialność za całe Stworzenie.

1. CZŁOWIEK CZĘŚCIĄ STWORZENIA

„Wierzę, że Bóg stworzył mnie wraz z wszystkimi innymi stworzeniami...” (Marcin Luter, Mały Katechizm)

1.1. Stworzenie świata

Stworzenie świata jest pierwszym dziełem Boga (por. 1 Mż 2 i 3 - tradycja jahwistyczna; por. 1 Mż 1 - tradycja kapłańska). Ludzie zostali powołani do życia jako jego część, z zadaniem zasiedlenia ziemi i troski o nią. Otrzymali to zadanie, gdyż Bóg powołał ich do życia na swój obraz i podobieństwo. Pierwotna harmonia Stworzenia uległa zakłóceniu, gdy stworzenie (człowiek) zapragnął zająć miejsce Stwórcy (Boga) (por. 1 Mż 3,5). Wypełnienie wcześniejszego przykazania, aby czynić sobie ziemię podległą (1 Mż 1,28), zostało naznaczone pychą. Mimo grzechu, Bóg nie odwrócił się od ludzkości, pozwalając jej żyć, popełniać błędy oraz ponosić ich konsekwencje (por. 1 Mż. 6,5-7). W Psalmie 8 wyrażona została konfrontacja godności i małości ludzkości. Człowiek jest wywyższony, ponieważ, Bóg o nim pamięta - zarazem w całym Stworzeniu jest jedynym, który ma przywilej odpowiadać w pieśniach i modlitwach oraz podejmować i wypełniać swoje powołanie. Bóg jak powiada psalmista: wszystko kładzie u stóp człowieka, który staje się zarządcą- szafarzem Bożego Stworzenia. To czyni człowieka współpracownikiem Boga w dziele zachowania Stworzenia, a także zobowiązuje go do postawy wdzięczności za otrzymany dar życia. Niestety człowiek zapomniał o swoim powołaniu do troski, wdzięczności i odpowiedzialności względem powierzonego mu daru. Nieodpowiedzialne dysponowanie Stworzeniem doprowadziło je oraz człowieka na krawędź katastrofy. Zmiany klimatu zaczęły zagrażać zdrowiu i życiu człowieka. Chrześcijanie nie mogą pozostawać obojętni wobec zagrożeń postępującej industrializacji. Ochrona klimatu jest jednym z praktycznych zadań wynikających z poczucia odpowiedzialności przed Bogiem i bliźnim.

1.2. Bóg w Jezusie

Bóg w Jezusie stał się częścią Stworzenia, a tym samym ludzkości i jej historii. Zbawiciel zaprasza aby człowiek powrócił do Boga i zwrócił się w stronę Stwórcy (por. Łuk. 9,25). W Jezusie uwidacznia się podobieństwo człowieka do Boga w postaci niezniekształconej grzechem. Aż do ostatniej godziny, męki i śmierci na krzyżu, wytrwał w pojednanej ludzkiej i boskiej naturze. Kogo zmieni miłość Boża, która objawiła się w osobie Jezusa Chrystusa, ten staje się „nowym stworzeniem” (por. 2 Kor. 5,17). Przez chrzest i wiarę w zbawcze dzieło Boga objawione w Chrystusie (kerygmat) rodzi się nowy człowiek (por. Rz 6). Ta nowa osoba doświadcza od początku życia we wspólnotce wiary – Kościele (por. Ef 2,11 in.). Egzystencja nowego stworzenia wypływa z wiary, jest doświadczeniem miłości wypełnionym nadzieją odnowienia całego Stworzenia i każdego z osobna w Chrystusie (Rz 8,19 in.)

1.3. Luteriańska wrażliwość

Luteriańska wrażliwość określa człowieka w jedności ciała i duszy (ducha). Poprzez ciało jesteśmy w relacji z otaczającym nas światem. Duchowo jesteśmy ludźmi wiary w Boga i w Chrystusa, która jest darem Ducha Świętego. Chrześcijanin w ciele jest częścią Stworzenia, któremu Bóg dał początek i codziennie się o nie troszczy i je wspiera. Marcin Luter w „Małym katechizmie” w I artykule wiary napisał, że wiara w Boga Stwórcę prowadzi nas do dziękczynienia za zaspokajanie naszych codziennych potrzeb. Reformacyjna refleksja umieszcza człowieka w dziele stwórczym Boga jako współpracownika. Przez niego Bóg realizuje swoje stwórcze działania. Bycie stworzonym jest Bożym zadaniem i powołaniem do dobrego szafarstwa. Stworzenie zostało powierzone odpowiedzialności człowieka. Wierzący jako usprawiedliwiony grzesznik jest „nowym człowiekiem”, który rodzi się z wiary i Chrztu Świętego do „nowego stworzenia” które jest dziełem własnym Boga w Jezusie. Chrześcijanin jako powołany łaską do wieczności, winien z troską odnosić się do całego Stworzenia. Jest ono darem Boga dla wszystkich pokoleń, miejscem objawienia Boga w Jezusie. Społeczność z Chrystusem zaczyna się tu i teraz w ziemsko-cieleśnym bycie człowieka, jako proces dojrzewania w wierze, miłości i uświęceniu.

2. STWORZENIE CZĘŚCIĄ CZŁOWIEKA

2.1. Boży nakaz

Boży nakaz dla człowieka „napelniajcie ziemię, i czyńcie ją sobie poddaną, panujcie ...” (por. 1 Mż 1,28), stał się usprawiedliwieniem dla niepoohamowanego nadużywania zasobów naturalnych i ludzkiej siły roboczej. Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga (1 Mż 1,27), ma nie tylko korzystać z danej mu mocy twórczego korzystania ze Stworzenia, ale także na wzór swego Stwórcy jest zobowiązany do odnoszenia się do niego z miłością i atencją. Ludzka pycha (grzech) pozbawia nas zdolności do miłującego zarządzania Stworzeniem, w skutek czego pada ono ofiarą ludzkiej przemocy i śmiercionośnych inicjatyw. Należy pamiętać o drugiej historii stworzenia "I wziął Pan Bóg człowieka i osadził go w ogrodzie Eden, aby go uprawiał i strzegł" (1 Mż 2,15). Zgodnie z tymi słowami Bóg zleca mężczyźnie i kobiecie, by kształtowali ziemię i jej strzegli - tylko w tym sensie mogą nad nią panować, jeśli czynią to odpowiedzialnie. Boży nakaz realizowany jest przez postęp technologiczny służący poprawie ludzkiego życia. Człowiek otrzymał świat nie na własność lecz w dzierżawę, co oznacza że jest on współstworzeniem.

2.2. Ograniczenie konsumpcji

Ograniczenie konsumpcji oraz wprowadzania na szeroką skalę technologii przyjaznych środowisku jest zgodne ze wskazaniem Jezusa „przypatrzcie się ptakom niebieskim i liliom polnym" (Mt 6,26-28). Kto uwierzy w to biblijne przesłanie, ten staje się zdolny żyć "bez troski" (Mt 6,25 nn), staje się częścią Stworzenia z pokolenia w pokolenie. Także apostołskie wskazanie Pawła mówi o pobożności, która jest zyskiem jeśli łączy się z poprzestaniem na tym co konieczne (1 Tm 6,6, zob. 1 T 6,6-8).

2.3. Postulaty

Pierwszym zadaniem Kościoła jest uświadomienie i nazwanie problemu. Dalsze działania mające wpływ na zmianę klimatu powinny być ograniczone, tak by móc spowolnić niekorzystne procesy a tam gdzie to możliwe przywrócić pierwotny stan. Potrzebna jest kategoryczna zmiana w obszarze gospodarki, relacji społecznych, polityki, codziennych przyzwyczajzeń i nawyków każdej i każdego z członków ludzkiej wspólnoty.

2.3.1. Zachowanie równowagi ekologicznej: to, co człowiek swemu ekosystemowi zabiera lub czym go obciąża nie może przekraczać tego, co jest on w stanie odbudować lub usunąć we własnym zakresie.

2.3.2. Odwracalność i wolność wyboru: wszelka ingerencja w naturę, której dopuszcza się człowiek, nie może mieć skutków nieodwracalnych. Następne pokolenia muszą zachować możliwość wyboru zupełnie innych dróg rozwoju technicznego i sposobu życia.

2.3.3. Sprawiedliwość międzypokoleniowa: wszelkie rozwiązania muszą uwzględniać warunki życia przyszłych pokoleń. Niedopuszczalne jest, aby ponosiły one finansowe i ekologiczne obciążenia naszych wyborów.

3. TROSKA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Świadomość odpowiedzialności za zaniedbania wobec Bożego Stworzenia, niesie ze sobą konieczność podjęcia konkretnych działań przez konkretnych ludzi. Postulat ten dotyczy szczególnie Kościoła, Diecezji, Parafii, Rodziny.

3.1. Praktyczne wskazania

3.1.1. Kościół i nabożeństwo

Nasze kościoły mogą stać się miejscem praktycznego urzeczywistnienia Bożego nakazu troski o Stworzenie. Możemy to osiągnąć przez poprawę bilansu energetycznego (ekologiczne ogrzewanie, ograniczenie strat ciepła), energooszczędne oświetlenie itp. W pobliżu budynków kościelnych możemy wyznaczyć miejsca na parkingi/stojaki rowerowe. Zachęcajmy do korzystania z publicznych środków transportu oraz organizacji wspólnego dojazdu na nabożeństwa samochodami osobowymi, tak aby zabrać ze sobą mieszkających w pobliżu parafian. Rozważmy możliwość ogłoszenia „parafialnej niedzieli bez samochodu”. Proponujemy organizację „nabożeństw pod osłoną nieba” z uwzględnieniem tematyki troski o stworzenie np. w leśnych kościołach, ogrodach parafialnych itp.

3.1.2. Parafia

Nasze domy parafialne powinny być przyjazne zarówno parafianom jak i całemu Stworzeniu. Podczas remontów uwzględnijmy uwarunkowania środowiska, korzystajmy z ekologicznych technologii np. przetwarzania energii z ogniw fotowoltaicznych. Podczas codziennego użytkowania naszych sal parafialnych, pomieszczeń kancelaryjnych oraz mieszkań służbowych, pamiętajmy o racjonalnym wykorzystaniu: energii, wody, materiałów biurowych itp. Także segregowanie śmieci przyczynia się do działań mających na celu dbałość o Stworzenie dlatego parafie powinny być w tym przykładem do naśladowania. Podczas spotkań parafialnych, szczególnie w takich, w których bierze udział większa ilość osób istnieje pokusa aby korzystać z naczyń jednorazowych. Prosimy o używanie naczyń z materiałów biodegradowalnych.

3.1.3. Cmentarz

Nasze cmentarze są miejscem pamięci o zmarłych. Niestety nie wszystkie sposoby jej wyrażania są przyjazne dla środowiska. W regulaminie cmentarza możemy umieścić informację o szkodliwym oddziaływaniu tworzyw sztucznych, które masowo znajdują się na cmentarzach w postaci: bukietów, wieńców, zniczy itp. Zachęcajmy do wyrażania pamięci o zmarłych używając naturalnych kwiatów, zwykłych wieńców, zniczy wielokrotnego użytku.

3.1.4. Przestrzeń wokół kościołów i domów parafialnych

Place i ogrody wokół budynków parafialnych także świadczą o naszym stosunku do Stworzenia. Zdajemy sobie sprawę, że pielęgnacja zieleni wymaga wielu nakładów. Niemniej zachęcamy do ograniczenia utwardzania powierzchni przez brukowanie, asfaltowanie, betonowanie ciągów komunikacyjnych tam gdzie nie jest to konieczne.

3.1.5. Edukacja

Nasze życie zależy od jakości ziemi, wody i powietrza. Wszystkie zmiany zaczynają się w człowieku, najpierw w jego myśleniu a następnie w działaniu. Do zmiany utrwalałych nawyków niezbędna jest edukacja na temat odpowiedzialności każdej i każdego z nas za Stworzenie. Zachęcamy parafie do współpracy z lokalnymi organizacjami ekologicznymi w celu realizacji warsztatów, zajęć, prelekcji. Zadaniem parafii jest zaangażowanie w globalne i lokalne działania takie jak np.: „sprzątanie ziemi”, sadzenie drzew itp. Mamy nadzieję, że w ten sposób zmiany w kościołach i domach parafialnych wpłyną na nasze codzienne życie.